

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

ANALITIČKI BILTEN

GODINA XXIII.

BROJ **2**

ZAGREB

2021.

Nakladnik:

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE
Savska cesta 64, Zagreb

Telefon - centrala: (01) 612 60 00

Telefon uredništvo: (01) 612 60 90

Telefax: (01) 612 6038

Elektronička pošta: analiticki.bilten@hzz.hr

Internetske stranice: <http://www.hzz.hr/>

Za nakladnika:

Ante Lončar
ravnatelj Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Urednik:

Darko Oračić

Izlazi četiri puta godišnje

ISSN 1849-3386

SADRŽAJ

- 1 Relativan opseg vanjskih i unutarnjih migracija po županijama te njihove odrednice 4**

- 2 Visina plaća prema djelatnosti i razini obrazovanja 15**

1 Relativan opseg vanjskih i unutarnjih migracija po županijama te njihove odrednice

1.1 Omjer odseljenih u inozemstvo i doseljenih iz inozemstva

Podaci o opsegu vanjskih odnosno prekograničnih migracija po županijama dostupni su na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku. Objavljaju se podaci o ukupnom broju odseljenih u inozemstvo i doseljenih iz inozemstva po županijama. Ne objavljuju se, međutim, podaci o njihovom državljanstvu. Stoga nije poznato koliko se hrvatskih državljana odselilo u inozemstvo iz neke županije, niti koliko se hrvatskih državljana doselilo iz inozemstva u neku županiju.

U sljedećoj tablici prikazani su podaci o ukupnom broju odseljenih u inozemstvo i doseljenih iz inozemstva u 2020. godini po županijama. Riječ je o svim odseljenim odnosno doseljenim osobama, bez obzira na njihovo državljanstvo. U tablici je također prikazan i omjer odseljenih i doseljenih. Omjer odseljenih i doseljenih pokazatelj je njihove razlike i relativnog opsega. Vidljivo je da je u nekim županijama omjer odseljenih i doseljenih veći od jedinice, što znači da je broj odseljenih bio veći od broja doseljenih, dok je u drugim županijama omjer bio manji od jedinice, što znači da je broj odseljenih bio manji od broja doseljenih.

Županija	Odseljeni	Doseljeni	Omjer
Zagrebačka	2.505	2.529	0,99
Krapinsko-zagorska	713	1.046	0,68
Sisačko-moslavačka	1.207	962	1,25
Karlovačka	988	1.177	0,84
Varaždinska	1.182	1.206	0,98
Koprivničko-križevačka	502	438	1,15
Bjelovarsko-bilogorska	634	335	1,89
Primorsko-goranska	2.625	2.632	1,00
Ličko-senjska	359	349	1,03
Virovitičko-podravska	562	258	2,18
Požeško-slavonska	712	375	1,90
Brodsko-posavska	1.436	927	1,55
Zadarska	1.629	1.818	0,90
Osječko-baranjska	2.032	1.328	1,53
Šibensko-kninska	1.019	908	1,12
Vukovarsko-srijemska	1.953	940	2,08
Splitsko-dalmatinska	3.265	3.209	1,02
Istarska	2.600	3.813	0,68
Dubrovačko-neretvanska	1.112	1.600	0,70
Međimurska	1.003	866	1,16
Grad Zagreb	6.008	6.698	0,90

Izvor: DZS; izračuni autora.

Tablica 1.1.1

Broj odseljenih u inozemstvo i doseljenih iz inozemstva po županijama u 2020. godini

Omjer pokazuje i kolika je razlika između broja odseljenih i broja doseljenih. Tako je u Virovitičko-podravskoj županiji, na primjer, omjer odseljenih i doseljenih iznosio 2,18, što govori da je broj odseljenih bio 118 posto veći od broja doseljenih. Drugi primjer je Krapinsko-zagorska županija u kojoj je omjer odseljenih i doseljenih iznosio 0,68, što govori da je broj odseljenih bio 32 posto manji od broja doseljenih.

Migracijska kretanja u 2020. godini bila su pod utjecajem pandemije kao izvanrednog čimbenika. Budući da uvid u djelovanje normalnih čimbenika na opseg migracija odražavaju podaci iz prethodnih godina, u nastavku su prikazani podaci o broju odseljenih i doseljenih u 2019., 2018. i 2017. godini.

U 2019. godini omjer broja odseljenih i doseljenih bio je najveći u Virovitičko-podravskoj i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, a najmanji u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Tako je u Virovitičko-podravskoj županiji broj odseljenih bio 272 posto veći od broja doseljenih, dok je u Dubrovačko-neretvanskoj županiji bio 64 posto manji.

Županija	Odseljeni	Doseljeni	Omjer
Zagrebačka	2.941	2.934	1,00
Krapinsko-zagorska	633	855	0,74
Sisačko-moslavačka	1.904	1.068	1,78
Karlovačka	1.310	933	1,40
Varaždinska	1.384	1.408	0,98
Koprivničko-križevačka	748	368	2,03
Bjelovarsko-bilogorska	920	294	3,13
Primorsko-goranska	2.748	2.932	0,94
Ličko-senjska	424	462	0,92
Virovitičko-podravska	998	268	3,72
Požeško-slavonska	1.078	373	2,89
Brodsko-posavska	2.073	1.184	1,75
Zadarska	1.917	2.145	0,89
Osječko-baranjska	3.069	1.225	2,51
Šibensko-kninska	1.125	1.185	0,95
Vukovarsko-srijemska	2.510	1.164	2,16
Splitsko-dalmatinska	2.714	4.414	0,61
Istarska	2.582	3.977	0,65
Dubrovačko-neretvanska	725	2.025	0,36
Međimurska	1.088	867	1,25
Grad Zagreb	7.257	7.645	0,95

Izvor: DZS; izračuni autora.

Tablica 1.1.2

Broj odseljenih u inozemstvo i doseljenih iz inozemstva po županijama u 2019. godini

Podaci za 2018. godinu, prikazani u sljedećoj tablici, pokazuju da je u toj godini najveći omjer odseljenih i doseljenih bio u Virovitičko-podravskoj i Osječko-baranjskoj županiji, a najmanji u Istarskoj županiji. U Osječko-baranjskoj županiji broj je odseljenih bio 314 posto veći od broja doseljenih, dok je u Istarskoj županiji bio 33 posto manji.

Županija	Odseljeni	Doseljeni	Omjer
Zagrebačka	2.828	1.741	1,62
Krapinsko-zagorska	619	314	1,97
Sisačko-moslavačka	2.130	795	2,68
Karlovačka	994	680	1,46
Varaždinska	1.172	718	1,63
Koprivničko-križevačka	827	271	3,05
Bjelovarsko-bilogorska	869	217	4,00
Primorsko-goranska	2.890	2.278	1,27
Ličko-senjska	443	328	1,35
Virovitičko-podravska	1.009	180	5,61
Požeško-slavonska	1.172	299	3,92
Brodsko-posavska	2.258	807	2,80
Zadarska	1.370	1.289	1,06
Osječko-baranjska	3.635	879	4,14
Šibensko-kninska	1.033	770	1,34
Vukovarsko-srijemska	3.001	820	3,66
Splitsko-dalmatinska	2.872	2.952	0,97
Istarska	1.852	2.765	0,67
Dubrovačko-neretvanska	716	1.016	0,70
Međimurska	1.256	512	2,45
Grad Zagreb	6.569	6.398	1,03

Izvor: DZS; izračuni autora.

Naposlijetku, prikazani su i podaci o broju odseljenih i doseljenih u 2017. godini, kada je ukupan broj odseljenih bio najveći. Tada je zabilježen i daleko najveći omjer odseljenih i doseljenih u nekoj županiji. Riječ je o Vukovarsko-srijemskoj županiji u kojoj je broj doseljenih bio više od 10 puta veći od broja doseljenih. Veoma visok omjer odseljenih i doseljenih zabilježen je i u drugim slavonskim županijama.

Županija	Odseljeni	Doseljeni	Omjer
Zagrebačka	3.201	830	3,86
Krapinsko-zagorska	593	192	3,09
Sisačko-moslavačka	3.211	502	6,40
Karlovačka	1.194	421	2,84
Varaždinska	1.346	343	3,92
Koprivničko-križevačka	989	185	5,35
Bjelovarsko-bilogorska	1.016	162	6,27
Primorsko-goranska	2.962	1.479	2,00
Ličko-senjska	608	178	3,42
Virovitičko-podravska	1.322	167	7,92
Požeško-slavonska	1.564	166	9,42
Brodsko-posavska	3.271	348	9,40
Zadarska	1.367	732	1,87

Tablica 1.1.3

Broj odseljenih u inozemstvo i doseljenih iz inozemstva po županijama u 2018. godini

Tablica 1.1.4

Broj odseljenih u inozemstvo i doseljenih iz inozemstva po županijama u 2017. godini

Osječko-baranjska	5.094	598	8,52
Šibensko-kninska	1.199	487	2,46
Vukovarsko-srijemska	5.091	447	11,39
Splitsko-dalmatinska	2.992	1.984	1,51
Istarska	1.543	1.859	0,83
Dubrovačko-neretvanska	788	555	1,42
Međimurska	1.187	203	5,85
Grad Zagreb	6.814	3.715	1,83

Izvor: DZS; izračuni autora.

Može se zaključiti da su tijekom prošlih nekoliko godina razlike između županija u omjeru broja odseljenih u inozemstvo i broja doseljenih iz inozemstva bile veoma velike. Podaci o relativnom broju odseljenih i doseljenih hrvatskih državljana bili bi spoznajno i analitički adekvatniji, ali takve podatke, kao što je prethodno napomenuto, Državni zavod za statistiku ne objavljuje.

1.2 Razina nezaposlenosti i plaća te njihov utjecaj na prekogranične migracije

Među čimbenicima koji mogu utjecati na migracijska kretanja vjerojatno su razina nezaposlenosti i plaća. Kao pokazatelj razine nezaposlenosti može se koristiti stopa nezaposlenosti, dok se kao pokazatelj razine plaća može upotrijebiti prosječna plaća radnika sa završenom srednjom školom. Budući da podaci o prosječnoj plaći radnika sa završenom srednjom školom u 2020. godini još nisu objavljeni, u nastavku su prikazani podaci o razini nezaposlenosti i plaća za 2019., 2018. i 2017. godinu.

Županija	2019.	2018.	2017.
Zagrebačka	6,4	7,8	10,7
Krapinsko-zagorska	5,8	7,0	9,2
Sisačko-moslavačka	18,0	21,0	26,1
Karlovačka	8,6	11,2	14,7
Varaždinska	3,8	4,6	6,2
Koprivničko-križevačka	5,4	6,7	9,6
Bjelovarsko-bilogorska	11,8	15,1	19,8
Primorsko-goranska	5,5	6,5	8,0
Ličko-senjska	9,6	11,7	15,1
Virovitičko-podravska	17,1	20,1	24,8
Požeško-slavonska	11,0	13,1	16,3
Brodsko-posavska	13,0	15,6	18,8
Zadarska	6,7	8,1	9,9
Osječko-baranjska	15,5	18,1	21,7
Šibensko-kninska	10,7	12,2	15,0
Vukovarsko-srijemska	13,5	17,6	22,5
Splitsko-dalmatinska	12,1	14,3	17,0
Istarska	4,0	3,7	4,5

Tablica 1.2.1

Stopa nezaposlenosti po županijama (%)

Dubrovačko-neretvanska	8,7	9,7	11,6
Međimurska	4,9	5,7	8,1
Grad Zagreb	3,4	4,2	5,5

Izvor: HZMO, HZZ, izračuni autora.

Uočljive su velike razlike u stopi nezaposlenosti između županija. Tako je u 2019. godini stopa nezaposlenosti u Osječko-baranjskoj županiji, na primjer, iznosila 15,5 posto, a u Primorsko-goranskoj županiji 5,5 posto. Drugim riječima, stopa nezaposlenosti u Osječko-baranjskoj županiji bila je za 10 postotnih bodova veća od stope nezaposlenosti u Primorsko-goranskoj županiji. Razlike u stopi nezaposlenosti između županija bile su još izrazitije u 2017. godini. Prilikom tumačenja navedenih podataka potrebno je imati u vidu da izračun stope nezaposlenosti odnosno broja zaposlenih kao njegove sastavnice obuhvaća strane radnike.

Što se tiče plaća, razlike u prosječnoj bruto plaći radnika u pravnim osobama sa završenom srednjom školom nisu bile zanemarive. Tako je u 2019. godini prosječna plaća u Osječko-baranjskoj županiji, na primjer, iznosila 6696 kuna, a u Primorsko-goranskoj županiji 7630 kuna.

Županija	2019.	2018.	2017.
Zagrebačka	7,822	7,389	7,025
Krapinsko-zagorska	6,851	6,453	6,081
Sisačko-moslavačka	7,052	6,833	6,336
Karlovačka	7,160	6,891	6,524
Varaždinska	6,891	6,395	5,983
Koprivničko-križevačka	6,719	6,398	6,001
Bjelovarsko-bilogorska	6,481	6,137	5,804
Primorsko-goranska	7,630	7,331	6,965
Ličko-senjska	7,352	7,082	6,704
Virovitičko-podravska	6,126	5,791	5,657
Požeško-slavonska	6,487	6,318	6,103
Brodsko-posavska	6,477	6,367	6,052
Zadarska	7,070	6,826	6,467
Osječko-baranjska	6,696	6,431	6,204
Šibensko-kninska	7,040	6,835	6,600
Vukovarsko-srijemska	6,779	6,461	6,137
Splitsko-dalmatinska	6,939	6,650	6,349
Istarska	7,710	7,386	7,026
Dubrovačko-neretvanska	7,700	7,559	7,305
Međimurska	7,085	6,692	6,278
Grad Zagreb	7,391	7,785	7,519

Izvor: DZS; izračuni autora.

Tablica 1.2.2

Prosječna plaća radnika sa završenom srednjom školom po županijama (tisuće kn)

Prikazani podaci omogućuju statističku analizu utjecaja stope nezaposlenosti (NEZ) i prosječne plaće (PLAĆA) radnika sa srednjom školom, izražene u tisućama kuna, na omjer odseljenih i doseljenih (ODS/DOS), uzimajući u obzir

je li županija na jadranskoj obali (OBALA) zbog utjecaja velikog zapošljavanja stranaca u ugostiteljstvu i hotelijerstvu. U sljedećoj su regresijskoj jednažbi prikazani rezultati regresijske analize podataka za 2019. godinu (u zagradama su apsolutne t -vrijednosti):

$$\text{ODS/DOS} = 7,8 + 0,062 \text{ NEZ} - 0,952 \text{ PLAĆA} - 0,547 \text{ OBALA}$$

(1,9) (2,7) (1,9)

$$R^2 = 0,729 \quad N = 21$$

Rezultati pokazuju da stopa nezaposlenosti, razina plaća i geografski položaj statistički značajno utječu na omjer odseljenih i doseljenih. Tako, na primjer, stopa nezaposlenosti veća za 10 postotnih bodova povećava spomenuti omjer za 0,6, dok prosječna plaća radnika sa srednjom školom veća za tisuću kuna smanjuje taj omjer za 0,95. Položaj županije na jadranskoj obali smanjuje omjer za 0,5. Sva tri čimbenika uzeta zajedno objašnjavaju gotovo 73 posto razlika između županija u omjeru odseljenih i doseljenih. Taj postotak vjerojatno bi bio još veći kada bi predmet analize bili podaci o hrvatskim državljanima radne dobi i kada bi izračun stope nezaposlenosti isključivao strane radnike.

Istovrsna analiza može se provesti i na podacima za 2018. godinu. Rezultati su sljedeći:

$$\text{ODS/DOS} = 9,9 + 0,086 \text{ NEZ} - 1,216 \text{ PLAĆA} - 0,981 \text{ OBALA}$$

(2,6) (3,2) (2,7)

$$R^2 = 0,806 \quad N = 21$$

Rezultati pokazuju da je utjecaj navedenih čimbenika u 2018. godini bio još jači i statistički značajniji nego u 2019. godini. Navedena tri čimbenika objašnjavaju više od 80 posto razlika između županija u omjeru odseljenih i doseljenih.

Može se zaključiti da stopa nezaposlenosti, razina plaća i geografski položaj objašnjavaju velik dio razlika između županija u relativnom opsegu prekograničnih migracija.

1.3 Omjer odseljenih u druge županije i doseljenih iz drugih županija

Osim prekograničnih migracija, bilježe se i migracije stanovništva iz jedne županije u druge. Državni zavod za statistiku objavljuje podatke o broju stanovnika koji su se odselili iz neke županije u ostale županije te koji su se doselili iz ostalih županija u neku županiju. Prilikom tumačenja tih podataka potrebno je imati u vidu da se podaci odnose na sve stanovnike, a ne samo na hrvatske državljane.

Sljedeća tablica prikazuje broj odseljenih u druge županije iz označene županije i broj doseljenih iz drugih županija u označenu županiju te omjer ta dva broja u 2020. godini. Uočljive su veoma velike razlike u spomenutom omjeru. Tako je u Virovitičko-podravskoj županiji, na primjer, broj odseljenih u druge županije bio 60 posto veći od broja doseljenih iz drugih županija. Nasuprot tome, broj odseljenih iz Zagrebačke županije u druge županije bio je 34 posto manji od broja doseljenih iz drugih županija.

Županija	Odseljeni	Doseljeni	Omjer
Zagrebačka	2.604	3.919	0,66
Krapinsko-zagorska	658	640	1,03
Sisačko-moslavačka	1.164	796	1,46
Karlovačka	665	588	1,13
Varaždinska	704	719	0,98
Koprivničko-križevačka	651	512	1,27
Bjelovarsko-bilogorska	864	658	1,31
Primorsko-goranska	1.559	1.588	0,98
Ličko-senjska	409	359	1,14
Virovitičko-podravska	618	386	1,60
Požeško-slavonska	554	415	1,33
Brodsko-posavska	1.062	700	1,52
Zadarska	989	1.279	0,77
Osječko-baranjska	1.511	1.267	1,19
Šibensko-kninska	820	687	1,19
Vukovarsko-srijemska	1.087	776	1,40
Splitsko-dalmatinska	1.695	1.394	1,22
Istarska	991	1.240	0,80
Dubrovačko-neretvanska	769	644	1,19
Međimurska	487	361	1,35
Grad Zagreb	6.583	7.516	0,88

Izvor: DZS; izračuni autora.

U nastavku su prikazani podaci o unutarnjim migracijama u 2019. godini. U Brodsko-posavskoj je županiji, na primjer, broj odseljenih bio 109 posto veći od broj doseljenih, dok je u Krapinsko-zagorskoj županiji bio 11 posto manji.

Županija	Odseljeni	Doseljeni	Omjer
Zagrebačka	3071	4118	0,75
Krapinsko-zagorska	694	783	0,89
Sisačko-moslavačka	1469	906	1,62
Karlovačka	828	743	1,11
Varaždinska	847	841	1,01
Koprivničko-križevačka	849	577	1,47
Bjelovarsko-bilogorska	1090	690	1,58
Primorsko-goranska	1801	1846	0,98
Ličko-senjska	491	464	1,06

Tablica 1.3.1

Broj odseljenih u druge županije i doseljenih iz drugih županija u 2020. godini

Tablica 1.3.2

Broj odseljenih u druge županije i doseljenih iz drugih županija u 2019. godini

Virovitičko-podravska	789	353	2,24
Požeško-slavonska	720	453	1,59
Brodsko-posavska	1320	632	2,09
Zadarska	1110	1301	0,85
Osječko-baranjska	1971	1258	1,57
Šibensko-kninska	888	746	1,19
Vukovarsko-srijemska	1482	723	2,05
Splitsko-dalmatinska	2028	1614	1,26
Istarska	1145	1507	0,76
Dubrovačko-neretvanska	868	684	1,27
Međimurska	484	397	1,22
Grad Zagreb	6573	9882	0,67

Izvor: DZS; izračuni autora.

Sljedeća tablica prikazuje opseg unutarnjih migracija u 2018. godini. U Vukovarsko-srijemskoj županiji, na primjer, broj odseljenih u druge županije bio je 141 posto veći od broja doseljenih iz drugih županija. Za razliku od toga, broj odseljenih iz Primorsko-goranske županije u druge županije bio je 12 posto manji od broja doseljenih.

Županija	Odseljeni	Doseljeni	Omjer
Zagrebačka	3.110	3.778	0,82
Krapinsko-zagorska	802	840	0,95
Sisačko-moslavačka	1.551	961	1,61
Karlovačka	785	783	1,00
Varaždinska	794	882	0,90
Koprivničko-križevačka	814	532	1,53
Bjelovarsko-bilogorska	1.092	756	1,44
Primorsko-goranska	1.747	1.978	0,88
Ličko-senjska	439	423	1,04
Virovitičko-podravska	809	417	1,94
Požeško-slavonska	821	430	1,91
Brodsko-posavska	1.384	597	2,32
Zadarska	1.086	1.343	0,81
Osječko-baranjska	2.082	1.296	1,61
Šibensko-kninska	899	776	1,16
Vukovarsko-srijemska	1.574	654	2,41
Splitsko-dalmatinska	2.010	1.671	1,20
Istarska	996	1.482	0,67
Dubrovačko-neretvanska	862	791	1,09
Međimurska	534	388	1,38
Grad Zagreb	6.193	9.606	0,64

Izvor: DZS; izračuni autora.

Tablica 1.3.3

Broj odseljenih u druge županije i doseljenih iz drugih županija u 2018. godini

Naposljetku, prikazani su i podaci o opsegu unutarnje migracije u 2017. godini. Broj odseljenih iz Vukovarsko-srijemske županije, na primjer, bio je 144 posto

veći od broja doseljenih, dok je broj odseljenih iz Zadarske županije bio 18 posto manji od broja doseljenih.

Županija	Odseljeni	Doseljeni	Omjer
Zagrebačka	3.097	3.828	0,81
Krapinsko-zagorska	728	695	1,05
Sisačko-moslavačka	1.630	743	2,19
Karlovačka	860	546	1,58
Varaždinska	846	666	1,27
Koprivničko-križevačka	742	518	1,43
Bjelovarsko-bilogorska	1.012	632	1,60
Primorsko-goranska	1.607	1.988	0,81
Ličko-senjska	581	454	1,28
Virovitičko-podravska	789	354	2,23
Požeško-slavonska	838	401	2,09
Brodsko-posavska	1.392	614	2,27
Zadarska	1.197	1.455	0,82
Osječko-baranjska	2.129	1.165	1,83
Šibensko-kninska	983	918	1,07
Vukovarsko-srijemska	1.730	709	2,44
Splitsko-dalmatinska	2.037	1.711	1,19
Istarska	974	1.657	0,59
Dubrovačko-neretvanska	833	891	0,93
Međimurska	487	385	1,26
Grad Zagreb	5.941	10.043	0,59

Izvor: DZS; izračuni autora.

Tablica 1.3.4

Broj odseljenih u druge županije i doseljenih iz drugih županija u 2017. godini

Može se zaključiti da postoje velike razlike između županija u omjeru broja odseljenih u druge županije i doseljenih iz drugih županija.

1.4 Čimbenici koji utječu na unutarnje migracije

Čimbenici za koje je utvrđeno da djeluju na opseg vanjskih migracija vjerojatno utječu i na opseg unutarnjih migracija po županijama. Stoga je u nastavku ponovljena statistička analiza utjecaja stope nezaposlenosti (NEZ) i prosječne plaće (PLAĆA) radnika sa srednjom školom, izražene u tisućama kuna, na omjer odseljenih i doseljenih (ODS/DOS), uzimajući u obzir je li županija na jadranskoj obali (OBALA). U sljedećoj su regresijskoj jednažbi prikazani rezultati regresijske analize podataka za 2019. godinu (u zagradama su apsolutne *t*-vrijednosti):

$$\text{ODS/DOS} = 3,7 + 0,056 \text{ NEZ} - 0,411 \text{ PLAĆA} - 0,069 \text{ OBALA}$$

(4,0) (2,6) (0,6)

$$R^2 = 0,785 \quad N = 21$$

Rezultati pokazuju da stopa nezaposlenosti i razina plaća statistički značajno utječu na omjer odseljenih i doseljenih. Tako, na primjer, stopa nezaposlenosti veća za 10 postotnih bodova povećava spomenuti omjer za 0,6, dok prosječna plaća radnika sa srednjom školom veća za tisuću kuna smanjuje taj omjer za 0,4. Položaj županije na jadranskoj obali ne djeluje značajno na spomenuti omjer. Sva tri čimbenika uzeta zajedno objašnjavaju gotovo 79 posto razlika između županija u omjeru odseljenih i doseljenih. Taj postotak vjerojatno bi bio još veći kada bi predmet analize bili podaci o hrvatskim državljanima radne dobi i kada bi izračun stope nezaposlenosti isključivao strane radnike.

Istovrsna analiza može se provesti i na podacima za 2018. godinu. Rezultati su sljedeći:

$$\text{ODS/DOS} = 2,8 + 0,051 \text{ NEZ} - 0,299 \text{ PLAĆA} - 0,203 \text{ OBALA}$$

(3,3) (1,7) (1,2)

$$R^2 = 0,685 \quad N = 21$$

Rezultati pokazuju da je utjecaj navedenih čimbenika u 2018. godini bio slabiji nego u 2019. godini. Navedena tri čimbenika objašnjavaju manje od 70 posto razlika između županija u omjeru odseljenih i doseljenih. Kao i u prethodnom slučaju, utjecaj geografskog položaja nije statistički značajan.

Kako bi se još jednom provjerila važnost navedenih čimbenika, istovrsna analiza može se provesti i na podacima za 2017. godinu. Rezultati su sljedeći:

$$\text{ODS/DOS} = 2,5 + 0,058 \text{ NEZ} - 0,288 \text{ PLAĆA} - 0,3 \text{ OBALA}$$

(6,0) (2,1) (2,4)

$$R^2 = 0,857 \quad N = 21$$

Za razliku od rezultata dobivenih na temelju podataka za 2018. godinu, rezultati na temelju podataka za 2017. godinu znatno su kvalitetniji. Navedeni čimbenici zajedno objašnjavaju preko 85 posto razlika između županija u opsegu unutarnjih migracija. U ovome je slučaju utjecaj geografskog položaja statistički značajan. Utjecaj stope nezaposlenosti statistički je veoma značajan, što je vjerojatno odraz činjenice da su tadašnje razlike između županija u stopi nezaposlenosti bile veoma izražene. Zanimljivo je da je vrijednost koeficijenta ispred stope nezaposlenosti, promatrana po godinama, međusobno slična. Stabilnost vrijednosti spomenutog koeficijenta, zajedno s njegovom statističkom značajnošću, upućuje na stopu nezaposlenosti kao glavnu odrednicu opsega unutarnjih migracija.

Može se zaključiti da stopa nezaposlenosti i razina plaća te donekle geografski položaj objašnjavaju velik dio razlika između županija u relativnom opsegu unutarnjih migracija.

1.5 DODATAK: Ukupne vanjske migracije prema državljanstvu

Budući da Državni zavod za statistiku ne objavljuje županijske podatke o vanjskim migracijama prema državljanstvu, poznat je opseg samo ukupnih migracija hrvatskih državljana. U nastavku je prikazano kretanje ukupnog broja odseljenih i doseljenih hrvatskih državljana i stranih državljana od 2013. do 2020. godine.

Broj odseljenih državljana Republike Hrvatske povećao se s 13.294 u 2013. godini na 45.367, a potom se smanjio na 32.453 u 2019. godini te na 20.886 u 2020. godini. Iseljavanje u inozemstvo znatno se smanjilo u 2020. godini zbog utjecaja pandemije. Što se tiče broja doseljenih, on se povećao s 4.824 u 2014. godini na 9.882 u 2019. godini, a potom se neznatno smanjio na 8.460 u 2020. godini.

Godina	Odseljeni	Doseljeni
2013.	13.394	5.085
2014.	19.555	4.824
2015.	28.268	6.483
2016.	34.815	7.733
2017.	45.367	7.911
2018.	36.413	8.619
2019.	32.453	9.882
2020.	20.886	8.460

Izvor: DZS.

Tablica 1.5.1

Broj odseljenih i doseljenih hrvatskih državljana

Tijekom navedenog se razdoblja odselio 231.151 hrvatski državljanin, a doselilo se 58.997 hrvatskih državljana, što daje negativan saldo migracija hrvatskih državljana od 172.154 osobe.

U sljedećoj je tablici prikazano kretanje broja odseljenih i doseljenih stranih državljana. Broj doseljenih stranaca povećao se s 5293 u 2013. godini na 7642 u 2017. godini, potom je skočio na 17.410 u 2018. godini te na čak 27.844 u 2019. godini, da bi se u 2020. godini smanjio na 24.954. Riječ je, dakle, o golemom porastu broja doseljenih stranaca u posljednjim godinama promatranog razdoblja.

Godina	Odseljeni	Doseljeni
2013.	1.868	5.293
2014.	1.303	5.814
2015.	1.383	5.223
2016.	1.621	6.252
2017.	1.985	7.642
2018.	3.102	17.410
2019.	7.695	27.844
2020.	13.160	24.954

Izvor: DZS, izračuni autora.

Tablica 1.5.2

Broj odseljenih i doseljenih stranih državljana

2 Visina plaća prema djelatnosti i razini obrazovanja

2.1 Prosječna neto plaća

Državni zavod za statistiku objavljuje podatke o bruto i neto plaćama zaposlenih u pravnim osobama prema stručnoj spremi. Zadnji dostupni podaci odnose se na 2019. godinu.

U sljedećoj su tablici prikazani podaci o prosječnoj neto plaći radnika s visokim obrazovanjem prema djelatnosti. Najveća prosječnu neto plaću imali su radnici u sljedećim djelatnostima (navedene su djelatnosti s prosječnom plaćom većom od 11 tisuća kuna):

- proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka (14.189 kn),
- promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta (14.076 kn),
- pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu (13.822 kn),
- financijske uslužne djelatnosti (12.143 kn),
- proizvodnja električne opreme (12.099 kn),
- popravak i instaliranje strojeva i opreme (12.078 kn),
- proizvodnja pića (12.075 kn),
- djelatnosti zdravstvene zaštite (11.989 kn),
- proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica (11.804 kn),
- proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda (11.644 kn),
- vađenje sirove nafte i prirodnog plina (11.357 kn),
- trgovina na veliko (11.279 kn),
- pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga (11.201 kn),
- gradnja građevina niskogradnje (11.139 kn),
- proizvodnja duhanskih proizvoda (11.126 kn) i
- proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda (11.078 kn).

Djelatnost	Plaća (kn)
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	7.473
01 Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima	7.894
02 Šumarstvo i sječa drva	7.105
03 Ribarstvo	9.270
Rudarstvo i vađenje	11.669
06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	11.357
08 Ostalo rudarstvo i vađenje	9.301
09 Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	13.822
Prerađivačka industrija	10.560
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	9.959
11 Proizvodnja pića	12.075
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	11.126
13 Proizvodnja tekstila	7.639

Tablica 2.1.1

Prosječna neto plaća radnika s visokim obrazovanjem prema djelatnosti

14	Proizvodnja odjeće	7.315
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	7.708
16	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	8.465
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	8.750
18	Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	8.724
19	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	10.705
20	Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	9.570
21	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	14.189
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	8.313
23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	11.644
24	Proizvodnja metala	8.745
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	8.330
26	Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	11.078
27	Proizvodnja električne opreme	12.099
28	Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	9.260
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	11.804
30	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	8.473
31	Proizvodnja namještaja	8.703
32	Ostala prerađivačka industrija	7.560
33	Popravak i instaliranje strojeva i opreme	12.078
	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	10.715
35	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	10.715
	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	8.390
36	Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom	8.461
37	Uklanjanje otpadnih voda	9.722
38	Skupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada; uporaba materijala	8.223
39	Djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti gospodarenja otpadom	8.615
	Građevinarstvo	9.006
41	Gradnja zgrada	7.441
42	Gradnja građevina niskogradnje	11.139
43	Specijalizirane građevinske djelatnosti	7.691
	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	10.528
45	Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikla	10.108
46	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	11.279
47	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	9.359
	Prijevoz i skladištenje	9.817

49 Kopneni prijevoz i cjevovodni transport	8.512
50 Vodeni prijevoz	10.270
51 Zračni prijevoz	10.679
52 Skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu	10.861
53 Poštanske i kurirske djelatnosti	8.169
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	9.084
55 Smještaj	9.787
56 Djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića	5.920
Informacije i komunikacije	10.322
58 Izdavačke djelatnosti	8.842
59 Proizvodnja filmova, videofilmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa	7.663
60 Emitiranje programa	8.405
61 Telekomunikacije	10.939
62 Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima	10.926
63 Informacijske uslužne djelatnosti	9.719
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	11.714
64 Financijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova	12.143
65 Osiguranje, reosiguranje i mirovinski fondovi, osim obveznoga socijalnog osiguranja	10.387
66 Pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga i djelatnosti osiguranja	11.201
Poslovanje nekretninama	9.360
68 Poslovanje nekretninama	9.360
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	9.097
69 Pravne i računovodstvene djelatnosti	7.265
70 Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi s upravljanjem	10.486
71 Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo; tehničko ispitivanje i analiza	8.210
72 Znanstveno istraživanje i razvoj	10.797
73 Promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta	14.076
74 Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	8.135
75 Veterinarske djelatnosti	7.505
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	7.622
77 Djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing)	10.294
78 Djelatnosti zapošljavanja	6.952
79 Putničke agencije, organizatori putovanja (turoperator) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima	7.081
80 Zaštitne i istražne djelatnosti	6.592
81 Usluge u vezi s upravljanjem i održavanjem zgrada te djelatnosti uređenja i održavanja krajolika	7.326
82 Uredske administrativne i pomoćne djelatnosti te ostale poslovne pomoćne djelatnosti	8.579
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	9.154
84 Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	9.154

Obrazovanje	6.750
85 Obrazovanje	6.750
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	11.089
86 Djelatnosti zdravstvene zaštite	11.989
87 Djelatnosti socijalne skrbi sa smještajem	7.484
88 Djelatnosti socijalne skrbi bez smještaja	7.316
Umjetnost, zabava i rekreacija	7.947
90 Kreativne, umjetničke i zabavne djelatnosti	8.118
91 Knjižnice, arhivi, muzeji i ostale kulturne djelatnosti	7.629
92 Djelatnosti kockanja i klađenja	10.225
93 Sportske djelatnosti te zabavne i rekreacijske djelatnosti	7.840
Ostale uslužne djelatnosti	8.094
94 Djelatnosti članskih organizacija	8.149
95 Popravak računala i predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	7.814
96 Ostale osobne uslužne djelatnosti	7.514

Izvor: DZS.

U nastavku su prikazani podaci o prosječnoj neto plaći radnika s višom stručnom spremom. Najveća prosječna neto plaća radnika s višom stručnom spremom zabilježena je u sljedećim djelatnostima (navedeno je prvih 10 djelatnosti):

- zračni prijevoz (17.812 kn),
- skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu (12.614 kn),
- pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu (10.171 kn),
- informacijske uslužne djelatnosti (9566 kn),
- vodeni prijevoz (9403 kn),
- proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (9187 kn),
- proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica (8948 kn),
- proizvodnja električne opreme (8849 kn),
- popravak i instaliranje strojeva i opreme (8795 kn) i
- računalno programiranje i savjetovanje (8763 kn).

Djelatnost	Plaća (kn)
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	6.114
01 Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima	6.285
02 Šumarstvo i sječa drva	5.521
03 Ribarstvo	7.246
Rudarstvo i vađenje	8.499
06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	8.575
08 Ostalo rudarstvo i vađenje	7.256
09 Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	10.171
Prerađivačka industrija	7.496
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	6.652
11 Proizvodnja pića	8.568

Tablica 2.1.2

Prosječna neto plaća radnika s višom stručnom spremom prema djelatnosti

12	Proizvodnja duhanskih proizvoda	8.523
13	Proizvodnja tekstila	5.595
14	Proizvodnja odjeće	5.685
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	6.118
16	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	6.396
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	7.314
18	Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	7.092
19	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	9.187
20	Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	6.844
21	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	8.471
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	6.730
23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	8.417
24	Proizvodnja metala	7.389
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	7.251
26	Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	7.863
27	Proizvodnja električne opreme	8.849
28	Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	8.053
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	8.948
30	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	6.810
31	Proizvodnja namještaja	6.953
32	Ostala prerađivačka industrija	6.455
33	Popravak i instaliranje strojeva i opreme	8.795
	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	8.258
35	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	8.258
	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	7.129
36	Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom	7.419
37	Uklanjanje otpadnih voda	8.315
38	Skupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada; uporaba materijala	6.787
39	Djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti gospodarenja otpadom	7.209
	Građevinarstvo	7.418
41	Gradnja zgrada	6.511
42	Gradnja građevina niskogradnje	8.467
43	Specijalizirane građevinske djelatnosti	6.928
	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	7.538
45	Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikla	8.505
46	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	8.192

47 Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	6.424
Prijevoz i skladištenje	9.986
49 Kopneni prijevoz i cjevovodni transport	6.908
50 Vodeni prijevoz	9.403
51 Zračni prijevoz	17.812
52 Skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu	12.614
53 Poštanske i kurirske djelatnosti	5.691
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	7.386
55 Smještaj	7.804
56 Djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića	5.588
Informacije i komunikacije	8.257
58 Izdavačke djelatnosti	6.874
59 Proizvodnja filmova, videofilmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa	6.629
60 Emitiranje programa	7.065
61 Telekomunikacije	7.910
62 Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima	8.763
63 Informacijske uslužne djelatnosti	9.566
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	7.674
64 Financijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova	7.754
65 Osiguranje, reosiguranje i mirovinski fondovi, osim obveznoga socijalnog osiguranja	7.655
66 Pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga i djelatnosti osiguranja	7.454
Poslovanje nekretninama	7.194
68 Poslovanje nekretninama	7.194
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	7.267
69 Pravne i računovodstvene djelatnosti	5.773
70 Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi s upravljanjem	7.565
71 Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo; tehničko ispitivanje i analiza	7.574
72 Znanstveno istraživanje i razvoj	8.031
73 Promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta	8.510
74 Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	6.757
75 Veterinarske djelatnosti	5.398
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	6.450
77 Djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing)	7.591
78 Djelatnosti zapošljavanja	5.835
79 Putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima	6.933
80 Zaštitne i istražne djelatnosti	5.239
81 Usluge u vezi s upravljanjem i održavanjem zgrada te djelatnosti uređenja i održavanja krajolika	6.346

82 Uredske administrativne i pomoćne djelatnosti te ostale poslovne pomoćne djelatnosti	6.768
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	7.045
84 Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	7.045
Obrazovanje	6.106
85 Obrazovanje	6.106
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	6.796
86 Djelatnosti zdravstvene zaštite	6.873
87 Djelatnosti socijalne skrbi sa smještajem	6.185
88 Djelatnosti socijalne skrbi bez smještaja	5.904
Umjetnost, zabava i rekreacija	6.560
90 Kreativne, umjetničke i zabavne djelatnosti	6.512
91 Knjižnice, arhivi, muzeji i ostale kulturne djelatnosti	6.052
92 Djelatnosti kockanja i klađenja	8.015
93 Sportske djelatnosti te zabavne i rekreacijske djelatnosti	6.504
Ostale uslužne djelatnosti	6.477
94 Djelatnosti članskih organizacija	6.623
95 Popravak računala i predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	6.811
96 Ostale osobne uslužne djelatnosti	5.665

Izvor: DZS.

Sljedeća tablica sadrži podatke o prosječnoj neto plaći radnika sa srednjom stručnom spremom. Najveća prosječna neto plaća radnika sa srednjom stručnom spremom zabilježena je u sljedećim djelatnostima (navedeno je prvih 10 djelatnosti):

- pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu (10.571 kn),
- zračni prijevoz (8358 kn),
- vađenje nafte i prirodnog plina (8185 kn),
- proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (8065 kn),
- informacijske uslužne djelatnosti (7634 kn),
- djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti gospodarenja otpadom (7596 kn),
- proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka (7549 kn),
- računalno programiranje i savjetovanje (7526 kn),
- opskrba električnom energijom, plinom i parom te klimatizacija (6992 kn) i
- uklanjanje otpadnih voda (6798 kn).

Djelatnost	Plaća (kn)
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	5.191
01 Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima	4.708
02 Šumarstvo i sječa drva	5.505
03 Ribarstvo	5.593
Rudarstvo i vađenje	8.358

Tablica 2.1.3

Prosječna neto plaća radnika sa srednjom stručnom spremom prema djelatnosti

06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	8.185
08 Ostalo rudarstvo i vađenje	6.070
09 Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	10.571
Prerađivačka industrija	5.297
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	4.837
11 Proizvodnja pića	6.205
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	6.044
13 Proizvodnja tekstila	4.193
14 Proizvodnja odjeće	3.798
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	4.081
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	4.639
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	5.382
18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	5.544
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	8.065
20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	5.898
21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	7.549
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	4.995
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	5.911
24 Proizvodnja metala	5.209
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	5.622
26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	6.113
27 Proizvodnja električne opreme	6.020
28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	5.779
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	5.642
30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	4.959
31 Proizvodnja namještaja	4.829
32 Ostala prerađivačka industrija	4.782
33 Popravak i instaliranje strojeva i opreme	5.867
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	6.992
35 Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	6.992
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	5.622
36 Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom	5.597
37 Uklanjanje otpadnih voda	6.798
38 Skupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada; oporaba materijala	5.328
39 Djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti gospodarenja otpadom	7.596
Građevinarstvo	5.207
41 Gradnja zgrada	4.629
42 Gradnja građevina niskogradnje	6.010
43 Specijalizirane građevinske djelatnosti	5.043

Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	5.187
45 Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikla	6.081
46 Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	6.001
47 Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	4.645
Prijevoz i skladištenje	5.699
49 Kopneni prijevoz i cjevovodni transport	5.350
50 Vodeni prijevoz	6.481
51 Zračni prijevoz	8.325
52 Skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu	6.505
53 Poštanske i kurirske djelatnosti	4.782
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	5.071
55 Smještaj	5.779
56 Djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića	4.410
Informacije i komunikacije	6.518
58 Izdavačke djelatnosti	6.288
59 Proizvodnja filmova, videofilmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa	5.726
60 Emitiranje programa	5.616
61 Telekomunikacije	6.036
62 Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima	7.526
63 Informacijske uslužne djelatnosti	7.634
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	6.454
64 Financijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova	6.626
65 Osiguranje, reosiguranje i mirovinski fondovi, osim obveznoga socijalnog osiguranja	6.630
66 Pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga i djelatnosti osiguranja	5.652
Poslovanje nekretninama	5.361
68 Poslovanje nekretninama	5.361
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	5.689
69 Pravne i računovodstvene djelatnosti	4.845
70 Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi s upravljanjem	5.984
71 Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo; tehničko ispitivanje i analiza	6.184
72 Znanstveno istraživanje i razvoj	6.060
73 Promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta	5.894
74 Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	5.181
75 Veterinarske djelatnosti	4.444
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4.555
77 Djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing)	6.096
78 Djelatnosti zapošljavanja	4.900

79 Putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima	5.576
80 Zaštitne i istražne djelatnosti	3.936
81 Usluge u vezi s upravljanjem i održavanjem zgrada te djelatnosti uređenja i održavanja krajolika	4.387
82 Uredske administrativne i pomoćne djelatnosti te ostale poslovne pomoćne djelatnosti	4.410
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	6.138
84 Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	6.138
Obrazovanje	4.423
85 Obrazovanje	4.423
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	5.618
86 Djelatnosti zdravstvene zaštite	5.923
87 Djelatnosti socijalne skrbi sa smještajem	4.961
88 Djelatnosti socijalne skrbi bez smještaja	3.566
Umjetnost, zabava i rekreacija	5.418
90 Kreativne, umjetničke i zabavne djelatnosti	5.686
91 Knjižnice, arhivi, muzeji i ostale kulturne djelatnosti	5.348
92 Djelatnosti kockanja i klađenja	5.244
93 Sportske djelatnosti te zabavne i rekreacijske djelatnosti	5.626
Ostale uslužne djelatnosti	4.774
94 Djelatnosti članskih organizacija	5.151
95 Popravak računala i predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	5.474
96 Ostale osobne uslužne djelatnosti	4.031

Izvor: DZS.

Prethodno prikazani podaci pokazuju da su relativno visoke neto plaće ostvarili ne samo visoko obrazovani radnici u većem broju djelatnosti, već i radnici s višom ili srednjom stručnom spremom u nekim djelatnostima.

2.2 Odnosi između plaća

U nastavku je obrađeno pitanje odnosa između plaća radnika različite razine obrazovanja u istim djelatnostima. Sljedeća tablica prikazuje omjer prosječne neto plaće radnika s visokim obrazovanjem i prosječne neto plaće radnika sa srednjom stručnom spremom po djelatnostima. Omjer pokazuje koliko je plaća radnika s visokim obrazovanjem veća od plaće radnika sa srednjom stručnom spremom. Tako, na primjer, omjer u vrijednosti 1,53 znači da je prosječna plaća radnika s visokim obrazovanjem 53 posto veća od prosječne plaće radnika sa srednjom stručnom spremom, dok omjer u vrijednosti 2,11 znači da je prva 111 posto veća od potonje.

Prilikom tumačenja navedenih podataka potrebno je imati u vidu da podaci za radnike sa srednjom stručnom spremom ne obuhvaćaju tzv. KV i VKV radnike. Najveći omjer plaća radnika s visokim obrazovanjem i plaća radnika sa

srednjom stručnom spremom zabilježen je u sljedećim djelatnostima (navedeno je 10 djelatnosti s najvećim omjerom):

- promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta (2,39),
- proizvodnja motornih vozila, prikolica i pluprikolica (2,09),
- proizvodnja prehrambenih proizvoda (2,06),
- popravak i instaliranje strojeva i opreme (2,06),
- djelatnost socijalne skrbi bez smještaja (2,05),
- djelatnost zdravstvene zaštite (2,02),
- trgovina na malo (2,01),
- proizvodnja električne opreme (2,01),
- pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga i osiguranja (1,98) i
- proizvodnja ostalih nemetalnih proizvoda (1,97).

Djelatnost	Omjer
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1,44
01 Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima	1,68
02 Šumarstvo i sječa drva	1,29
03 Ribarstvo	1,66
Rudarstvo i vađenje	1,40
06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	1,39
08 Ostalo rudarstvo i vađenje	1,53
09 Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	1,31
Prerađivačka industrija	1,99
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	2,06
11 Proizvodnja pića	1,95
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	1,84
13 Proizvodnja tekstila	1,82
14 Proizvodnja odjeće	1,93
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	1,89
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	1,82
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1,63
18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,57
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	1,33
20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	1,62
21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	1,88
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	1,66
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	1,97
24 Proizvodnja metala	1,68
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	1,48
26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	1,81
27 Proizvodnja električne opreme	2,01
28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	1,60
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2,09

Tablica 2.2.1

Omjer prosječne neto plaće radnika s visokim obrazovanjem i radnika sa srednjom stručnom spremom

30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	1,71
31 Proizvodnja namještaja	1,80
32 Ostala prerađivačka industrija	1,58
33 Popravak i instaliranje strojeva i opreme	2,06
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1,53
35 Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1,53
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1,49
36 Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom	1,51
37 Uklanjanje otpadnih voda	1,43
38 Skupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada; uporaba materijala	1,54
39 Djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti gospodarenja otpadom	1,13
Građevinarstvo	1,73
41 Gradnja zgrada	1,61
42 Gradnja građevina niskogradnje	1,85
43 Specijalizirane građevinske djelatnosti	1,53
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	2,03
45 Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikla	1,66
46 Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	1,88
47 Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	2,01
Prijevoz i skladištenje	1,72
49 Kopneni prijevoz i cjevovodni transport	1,59
50 Vodeni prijevoz	1,58
51 Zračni prijevoz	1,28
52 Skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu	1,67
53 Poštanske i kurirske djelatnosti	1,71
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1,79
55 Smještaj	1,69
56 Djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića	1,34
Informacije i komunikacije	1,58
58 Izdavačke djelatnosti	1,41
59 Proizvodnja filmova, videofilmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa	1,34
60 Emitiranje programa	1,50
61 Telekomunikacije	1,81
62 Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima	1,45
63 Informacijske uslužne djelatnosti	1,27
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1,81

64 Financijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova	1,83
65 Osiguranje, reosiguranje i mirovinski fondovi, osim obveznoga socijalnog osiguranja	1,57
66 Pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga i djelatnosti osiguranja	1,98
Poslovanje nekretninama	1,75
68 Poslovanje nekretninama	1,75
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1,60
69 Pravne i računovodstvene djelatnosti	1,50
70 Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi s upravljanjem	1,75
71 Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo; tehničko ispitivanje i analiza	1,33
72 Znanstveno istraživanje i razvoj	1,78
73 Promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta	2,39
74 Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1,57
75 Veterinarske djelatnosti	1,69
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1,67
77 Djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing)	1,69
78 Djelatnosti zapošljavanja	1,42
79 Putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima	1,27
80 Zaštitne i istražne djelatnosti	1,67
81 Usluge u vezi s upravljanjem i održavanjem zgrada te djelatnosti uređenja i održavanja krajolika	1,67
82 Uredske administrativne i pomoćne djelatnosti te ostale poslovne pomoćne djelatnosti	1,95
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	1,49
84 Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	1,49
Obrazovanje	1,53
85 Obrazovanje	1,53
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1,97
86 Djelatnosti zdravstvene zaštite	2,02
87 Djelatnosti socijalne skrbi sa smještajem	1,51
88 Djelatnosti socijalne skrbi bez smještaja	2,05
Umjetnost, zabava i rekreacija	1,47
90 Kreativne, umjetničke i zabavne djelatnosti	1,43
91 Knjižnice, arhivi, muzeji i ostale kulturne djelatnosti	1,43
92 Djelatnosti kockanja i klađenja	1,95
93 Sportske djelatnosti te zabavne i rekreacijske djelatnosti	1,39
Ostale uslužne djelatnosti	1,70
94 Djelatnosti članskih organizacija	1,58
95 Popravak računala i predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	1,43
96 Ostale osobne uslužne djelatnosti	1,86

Izvor: DZS, izračuni autora.

U zadnjoj je tablici prikazan omjer proječne neto plaće radnika s visokim obrazovanjem i radnika s višom stručnom spremom. Najveći omjer zabilježen je u sljedećim djelatnostima:

- djelatnosti zdravstvene zaštite (1,74),
- proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka (1,68),
- promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta (1,65),
- financijske uslužne djelatnosti (1,57),
- pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga i usluga osiguranja (1,50),
- proizvodnja prehrambenih proizvoda (1,50),
- trgovina na malo (1,46) i
- poštanske i kurirske djelatnosti (1,44).

Djelatnost	Omjer
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1,22
01 Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima	1,26
02 Šumarstvo i sječa drva	1,29
03 Ribarstvo	1,28
Rudarstvo i vađenje	1,37
06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	1,32
08 Ostalo rudarstvo i vađenje	1,28
09 Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	1,36
Prerađivačka industrija	1,41
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	1,50
11 Proizvodnja pića	1,41
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	1,31
13 Proizvodnja tekstila	1,37
14 Proizvodnja odjeće	1,29
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	1,26
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	1,32
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1,20
18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,23
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	1,17
20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	1,40
21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	1,68
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	1,24
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	1,38
24 Proizvodnja metala	1,18
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	1,15
26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	1,41
27 Proizvodnja električne opreme	1,37
28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	1,15
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1,32

Tablica 2.2.2

Omjer prosječne neto plaće radnika s višom stručnom spremom i radnika sa srednjom stručnom spremom

30	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	1,24
31	Proizvodnja namještaja	1,25
32	Ostala prerađivačka industrija	1,17
33	Popravak i instaliranje strojeva i opreme	1,37
	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1,30
35	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1,30
	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1,18
36	Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom	1,14
37	Uklanjanje otpadnih voda	1,17
38	Skupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada; uporaba materijala	1,21
39	Djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti gospodarenja otpadom	1,20
	Građevinarstvo	1,21
41	Gradnja zgrada	1,14
42	Gradnja građevina niskogradnje	1,32
43	Specijalizirane građevinske djelatnosti	1,11
	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	1,40
45	Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikla	1,19
46	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	1,38
47	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	1,46
	Prijevoz i skladištenje	0,98
49	Kopneni prijevoz i cjevovodni transport	1,23
50	Vodeni prijevoz	1,09
51	Zračni prijevoz	0,60
52	Skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu	0,86
53	Poštanske i kurirske djelatnosti	1,44
	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1,23
55	Smještaj	1,25
56	Djelatnost pripreme i usluživanja hrane i pića	1,06
	Informacije i komunikacije	1,25
58	Izdavačke djelatnosti	1,29
59	Proizvodnja filmova, videofilmova i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa	1,16
60	Emitiranje programa	1,19
61	Telekomunikacije	1,38
62	Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima	1,25
63	Informacijske uslužne djelatnosti	1,02
	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1,53

64 Financijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova	1,57
65 Osiguranje, reosiguranje i mirovinski fondovi, osim obveznoga socijalnog osiguranja	1,36
66 Pomoćne djelatnosti kod financijskih usluga i djelatnosti osiguranja	1,50
Poslovanje nekretninama	1,30
68 Poslovanje nekretninama	1,30
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1,25
69 Pravne i računovodstvene djelatnosti	1,26
70 Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi s upravljanjem	1,39
71 Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo; tehničko ispitivanje i analiza	1,08
72 Znanstveno istraživanje i razvoj	1,34
73 Promidžba (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta	1,65
74 Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1,20
75 Veterinarske djelatnosti	1,39
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1,18
77 Djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing)	1,36
78 Djelatnosti zapošljavanja	1,19
79 Putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njima	1,02
80 Zaštitne i istražne djelatnosti	1,26
81 Usluge u vezi s upravljanjem i održavanjem zgrada te djelatnosti uređenja i održavanja krajolika	1,15
82 Uredske administrativne i pomoćne djelatnosti te ostale poslovne pomoćne djelatnosti	1,27
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	1,30
84 Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	1,30
Obrazovanje	1,11
85 Obrazovanje	1,11
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	1,63
86 Djelatnosti zdravstvene zaštite	1,74
87 Djelatnosti socijalne skrbi sa smještajem	1,21
88 Djelatnosti socijalne skrbi bez smještaja	1,24
Umjetnost, zabava i rekreacija	1,21
90 Kreativne, umjetničke i zabavne djelatnosti	1,25
91 Knjižnice, arhivi, muzeji i ostale kulturne djelatnosti	1,26
92 Djelatnosti kockanja i klađenja	1,28
93 Sportske djelatnosti te zabavne i rekreacijske djelatnosti	1,21
Ostale uslužne djelatnosti	1,25
94 Djelatnosti članskih organizacija	1,23
95 Popravlak računala i predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	1,15
96 Ostale osobne uslužne djelatnosti	1,33

Izvor: DZS, izračuni autora.